Koude Oorlogsveteraan Heino Buikema zet zich in voor de BNMO

‘Ik wil er vooral voor jonge veteranen zijn’

“Niet al te leuk”, noemt oud-infanterist Heino Buikema zijn diensttijd op het hoogtepunt van de Koude Oorlog. Toen hij na de Cubacrisis met verlof uit Duitsland thuiskwam, riepen zijn ouders: “We hadden er niet op gerekend om jou nog ooit terug te zien.”

Door: Fred Lardenoye
Foto: William Moore

BNMO-lid Heino Buikema. Foto: William Moore

In oktober 1961, vlak na de bouw van de Berlijnse muur, zat Heino Buikema (69) met zijn maten aan de Oost-Duitse grens. “We hebben daar een paar maanden gelegen. Sigaretten opsteken was uitdrukkelijk verboden, maar dat gebeurde toch. Daar werd door Vopo’s (de voormalige Oost-Duitse *Volkspolizei*; red.) op geschoten, met soms fatale gevolgen.” De opgewekt ogende oud-militair praat er aanvankelijk wat snel overheen als hij stilstaat bij dit soort ‘incidenten’. “Ja, er zijn ook ongelukken geweest met jongens in schuttersputjes waar een tank overheen is gereden.” Daardoor stond hij op enig moment letterlijk met een slaapzak in zijn handen waar de ledematen van een kameraad uit vielen. “Het was geen echte oorlog, maar er vielen wel degelijk doden. Op de een of andere manier heb ik dat niet goed verwerkt, maar tot 2006 heb ik er gewoon mee geleefd.”

Nachtmerries

Hij is van de lichting 61-1, maar alles wijst erop dat zijn dienstverleden Buikema nog steeds achtervolgt. “Op dat moment denk je: ik ben een kerel, ik kan er wel tegen. Maar je bent pas 19, je moet alles nog ontdekken. In een paar weken tijd maak je meer mee dan een ander in zijn hele leven.” Zijn vrouw had hem al wel gevraagd waarom hij toch zo agressief was geworden in dienst. “Ik dacht dat de wereld was veranderd toen ik na 22 maanden in november 1962 uit dienst kwam, maar in werkelijkheid was ík heel erg veranderd.” Zijn hele familie werkte in het slagersvak, dus ook Buikema werd slager. Maar thuis bleef zijn verleden rondspoken en probeerde hij de demonen met drank te bestrijden. “Ik word regelmatig schreeuwend en badend in het zweet wakker. Die beelden van Duitsland komen dan terug. Ik hoor die jongens nog gillen. Mijn vrouw en ik slapen tegenwoordig gescheiden, want dan sla ik wild om me heen. Dan ga ik soms in mijn onderbroek buiten in de kou zitten tot ik helemaal afgekoeld ben en probeer daarna weer te slapen.” Ook zijn twee zonen, inmiddels 38 en 40, merkten het aan hun vader. “De oudste heeft er veel van meegekregen, omdat je je niet wilt binden. Ja, dat komt omdat je mensen bent kwijtgeraakt. Dat heeft meer met me gedaan dan ik ooit gedacht had.”

‘Doofpot’

Lange tijd zocht hij geen hulp. Totdat hij met zijn buurman, een Libanonveteraan, werd meegetroond

Heino Buikema (r) bij de kerstpakketten die hij jaarlijks uitdeelt aan gezinnen van BNMO-leden van de afdeling Groningen die onder de armoedegrens leven. Foto: privécollectie Heino Buikema

naar een veteranenbijeenkomst in Hoogezand. “Daar vertelde een jongen zijn levensverhaal. Maar dat was niet zijn leven, dat was mijn leven! Helemaal. Inclusief het drinken, ruzie maken, noem maar op. Wat onze lieve heer verboden heeft, dat heb ik gedaan.” De inmiddels gepensioneerde maatschappelijk werker van de BNMO Willem Veldkamp begeleidde de bijeenkomst. “Met hem ben ik gaan praten, want ik wist: dit zit helemaal niet goed. Toen ben ik het gaan begrijpen en verdere hulp gaan zoeken.” Bij het Psychotrauma Diagnose Centrum (PDC) in Utrecht volgde de diagnose: chronische PTSS opgelopen in dienst.

‘Ik voel me daar heel goed bij, nu ik me inzet voor andere oud-militairen’

“Dat weet ik dus pas sinds een paar jaar. Maar het vervelende is dat er geen dienstverband wordt erkend. Het probleem is dat alles wat ik destijds heb meegemaakt in de bekende ‘doofpot’ is verdwenen. Of men heeft geen zin meer om het op te rakelen óf alle gegevens over die incidenten zijn er domweg niet meer. We lagen daar met zestien man op een kamer, maar daarvan zijn er al tien overleden. De laatste drie jaar geleden. Dat is gewoon niet normaal. Eind vorig jaar zag ik een uitzending van *Andere Tijden* waaruit bleek dat er tijdens de Koude Oorlog 500 tot 1.000 militairen omgekomen zijn. Dat kwam destijds niet in de krant of op radio en tv.”

BNMO

Via Veldkamp werd hij lid van de BNMO en toen hij anderhalf jaar later werd gepolst door de voorzitter van de afdeling Groningen, nam hij enthousiast zitting in het bestuur. “Maar ik wil er vooral voor jonge veteranen zijn. Want daar zit in onze afdeling een grote problematiek. Ik neem ook aan in de rest van Nederland, maar ik heb het hier uitgezocht. Er zijn zo’n zestien gezinnen van jonge veteranen waarvan ik weet dat ze onder de armoedegrens leven. Dat zijn jonge mensen van dertig tot veertig jaar.” Daarom gaat hij elk jaar met kerstpakketten rond, waar een supermarkt en de slagerij van zijn zoon aan bijdragen. “Ik heb tegen mijn vrouw gezegd: we gaan geen kerstkaarten meer kopen. Dat geld gaat ook naar die kerstpakketten. Die mensen moeten geholpen worden. De laatste keer heb ik ook de voorzitter van de BNMO-afdeling Groningen meegenomen, want hij geloofde het niet. Na afloop zei hij: ‘Het is nog veel erger dan jij hebt verteld.’”

Met zijn buurman werd hij enige jaren geleden benaderd om de 4 mei herdenking van een Indië-veteraan over te nemen. “Voorzitter John Trippenzee van de Vereniging van Jonge Veteranen is daar ook bij betrokken geraakt en dat doen we nu dus elk jaar. Via hem ben ik veel in contact gekomen met jonge veteranen. Ondanks dat ik aangaf dat ik geen veteranenstatus heb en al helemaal niet meer ‘jong’, heeft hij mij als lid aangemeld omdat hij mij graag erbij wilde hebben. Toen ben ik daar zelfs in het bestuur terechtgekomen.” Ook op de jaarlijkse Veteranendag in Den Haag is hij steevast paraat. “Ik heb het voordeel dat ik als AOW’er veel tijd heb. En ik voel me daar heel goed bij, nu ik me inzet voor andere oud-militairen.” ■